

УДК 332.1

ЗАГРОЗИ СОЦІАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ У РОЗРІЗІ СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНОГО ПОЛОЖЕННЯ УКРАЇНИ

Демченко Катерина Олегівна

Аспірант Харківського національного економічного
університету ім. С. Кузнеця, (м. Харків, Україна)

kate0074@ukr.net

В умовах розвитку сучасного суспільства, забезпечення високого рівня соціальної безпеки є однією із найважливіших завдань, адже людина є основою життєдіяльності держави, без якої економічна, екологічна, політична, військова чи будь-яка інша безпека просто не мають сенсу та не можуть існувати.

Проаналізувавши суспільно-географічне положення України не можна виключати вплив наявних та потенційних загроз безпеці регіонів. Із позиції соціальної безпеки як результату соціальної політики, так і людського розвитку, їх можливо виділити чотири: демографічні загрози, працересурсні загрози, загрози добробуту, соціальні негаразди [1].

Показниками демографічних загроз служать низький коефіцієнт народжуваності, від'ємний природний приріст, високий коефіцієнт смертності, старіння нації, диспропорція статеві структури населення.

Згідно даних офіційного сайту Міністерства фінансів України на 1 вересня 2021 р. в Україні проживало 41 342,5 тис. осіб [2]. Протягом січня-вересня 2021 р. кількість населення зменшилась 245,9 тис. осіб, а це майже 0,6% населення, що є результатом від'ємного природного приросту.

Державний комітет статистики України інформує нас про позитивні тенденції щодо міграції, адже міграційний приріст демонструє цифру 12,7 тис. осіб [3] (зокрема завдяки Київській області). Та, натомість, порівняння із минулим роком по даним «Демографічного щорічника «Населення України» показує абсолютно негативну тенденцію: екстраполятивно можна визначити,

що від’ємний приріст призведе до скорочення населення ще на 4%, у порівнянні з 2020 р.

Наступною важливою загрозою виступає працересурсна, яка характеризується через низький рівень зайнятості у країні, високий рівень безробіття, тіньову зайнятість, диспропорцію на ринку праці.

Отже, рівень безробіття в Україні за методологією МОП у 2020 р. був 9,9%, а ось вже у II кварталі 2021 р. (за даними Мінфін України) – 10,3% [2]. Тут варто зауважити, що у I кварталі показник був вищим (сягав 10,9%), але це можна пояснити ще наявністю карантинних обмежень та відсутності пропозицій на ринку праці.

Тіньова економіка в Україні розвинена настільки, що за словами міністра економіки України Любченка О. «на одного офіційно працюючого припадає двоє неофіційно працюючих» [4].

Третім показником є загроза добробуту. Це виявляється завдяки низьким показникам ВВП на душу населення, рівнем середньомісячної заробітної плати, грошовими витратами на душу населення, обсягом наданих послуг на душу населення.

Щодо різниці номінальної середньомісячної заробітної плати в поточному та попередньому році, варто звернути увагу на рис. 1, дані якої взяті на аналітичному порталі «Слово і діло» [4]. Виявлено ріст зарплати на 14% порівняно з 2020 р., але індекс реальної заробітної плати у вересні 2021 р. знизився на 3,8% порівняно з аналогічним періодом попереднього року [2].

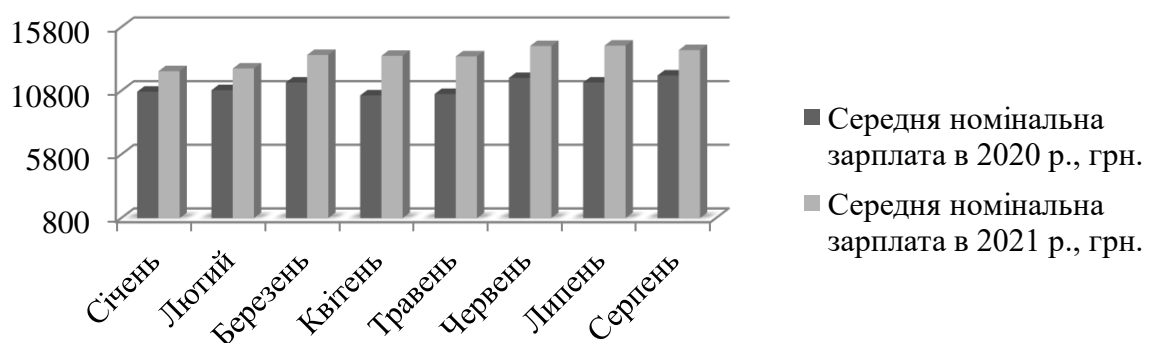

Рис. 1: Рівень номінальної середньомісячної зарплати в Україні 2020-2021 рр.

Якщо аналізувати рівень ВВП на душу населення, то за січень-серпень 2021 року зростання ВВП України склало 2,9% [3]. Натомість можна використати інший спосіб оцінки – індекс Біг-мака, аналога продуктової корзини кожної країни. Заданими Міністерства економіки України, Біг Мак в нашій країні коштує 65 гривень, натомість в США 5,65 доларів [4]. Це означає, що вартість одного долара не повинен перевищувати 11,5 гривень, а гривня недооцінена на 57%.

Варто наголосити, що добробут досить відносна характеристика, отже необхідно визначити чітку трактовку для такого явища, як соціальна безпека. Найкращим показником буде виступати відсутність хвороб та можливість забезпечити основні потреби людини (фізіологічні потреби, захист та ін.).

Четвертий блок – це загрози поширення соціальних негараздів. До них можна віднести злочинність, самогубства, вбивства та ін. Що ж, Україна займає 54 місце у світі в рейтингу з вибіркою в 135 країн світу станом на 1 січня 2021 р. Серед країн Європи Україна посідає третє місце після Білорусії та Франції [4].

Соціально-географічний моніторинг на постійній основі допоможе гарантувати високий рівень соціальної безпеки країни та регіонів зокрема, але при умовах дотримання соціальних інтересів, розстановки пріоритетів і політики запобігання нових загроз.

Список використаних джерел:

1. Грабко Є. В. Забезпечення соціальної безпеки в Україні: регіональний аспект [Електронний ресурс] / Є. В. Грабко. – 2010. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2010-02/10gevura.pdf>.
2. Міністерство фінансів України [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://minfin.com.ua/ua/>
3. Державна служба статистики [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
4. Слово і діло: аналітичний портал [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.slovoidilo.ua/>